

29.10.2018

Asia/17

§ 679

Valtuutettu Anna Vuorjoen toivomusponsi kuljetuspalvelujen pikatilausmatkojen tarpeen arvioinnista

HEL 2018-000862 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 17.1.2018 hyväksymän toivomusponnen (Anna Vuorjoki) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 9.10.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen esittäjä

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään 17.1.2018 aloitetta vammaisten kuljetuspalvelujen pikatilausmatkojen lisäämisestä kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

Hyväksyessään kaupunginhallituksen esityksen vastaukseksi Anna Vuorjoen ja 25 muun valtuutetun aloitteeseen vammaisten kuljetuspalvelujen pikatilausmatkoista valtuusto kehotti kaupunginhallitusta selvit-

tämään mahdollisuutta kuljetuspalvelujen kilpailuskriteerien laatimisen yhteydessä arvioida, minkälainen määrä pikatilausmatkoja on tarpeen, jotta kuljetuspalvelua käyttävillä henkilöillä on vammattomiin verrattuna yhdenvertaiset mahdollisuudet työssäkäyntiin, opiskeluun, harrastamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen (Anna Vuorjoki).

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Toivomusponnen johdosta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan ja sosiaali- ja terveystoimialan lausunnot.

Kuljetuspalvelun yksilöhuollon matkoja järjestetään vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain nojalla. Kuljetuspalvelut korvaavat julkista joukkoliikennettä henkilöille, jotka eivät voi ilman kohtuuttomia vaikeuksia käyttää julkista joukkoliikennettä. Palvelutasoa arvioidaan suhteessa joukkoliikenteen palvelutasoon. Kysymyksessä ei ole taksipalvelu. Kuljetuspalvelu on välttämätön sitä tarvitseville henkilöille yhteiskunnallisen osallisuuden, arjen asioiden hoitamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan toteutumisen kannalta.

Vammaispalvelulain (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) 8 §:n 2 momentin nojalla järjestetään asiakkaalle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Vammaispalvelulain nojalla järjestetään vapaa-ajan ja asiointimatkoja sekä työ- ja opiskelumatkoja. Palvelu on vaikeavammaiselle henkilölle subjektiivinen oikeus.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 23 §:n 2 momentin nojalla voidaan henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioiden tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi, järjestää liikkumisen tuen palveluja. Palvelu on määrärahasidonnainen etuus. Vuonna 2018 asiakkaalle voidaan myöntää enintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 9.10.2018 § 249 (päättös liitteenä) järjestää tarjouskilpailun Helsingin matkapalvelun liikennöinnin hankkimiseksi 1.4.2019 alkaen. Kuljetuskapasiteetin lisääminen mahdollistaa tilausajan lyhenemistä ja pikatilausmatkojen lisäämistä.

Esittelijä

kansliapäällikkö

29.10.2018

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 9.10.2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen esittäjä

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystoimiala 12.10.2018

HEL 2018-000862 T 00 00 03

Kuljetuspalvelun yksilöhuollon matkoja järjestetään vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain nojalla. Kuljetuspalvelut korvaavat julkista joukkoliikennettä henkilöille, jotka eivät voi ilman kohtuuttomia vaikeuksia käyttää julkista joukkoliikennettä. Palvelutasoa arvioidaan suhteessa joukkoliikenteen palvelutasoon, eikä kyse ole taksipalvelusta. Kuljetuspalvelu on välttämätön palvelu sitä tarvitseville henkilöille yhteiskunnallisen osallisuuden, arjen asioiden hoitamisen sekä harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan toteutumisen kannalta.

Vammaispalvelulain (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380) 8 §:n 2 momentin nojalla järjestetään asiakkaalle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Vammaispalvelulain nojalla järjestetään vapaa-ajan ja asiointimatkoja sekä työ- ja opiskelumatkoja. Palvelu muodostaa vaikeavammaiselle henkilölle subjektiivisen oikeuden.

Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 23 §:n 2 momentin nojalla voidaan henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioiden tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi, järjestää liikumisen tuen palveluja. Palvelu on määrärahasidonnainen etuus. Vuonna 2018 asiakkaalle voidaan myöntää enintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 9.10.2018 kokouksessaan järjestää tarjouskilpailun Helsingin Matkapalvelun liikennöinnin hankkimiseksi 1.4.2019 alkaen. Lautakunta päätti hankkia avoimella tarjouskilpailulla liikennöimään ajovuoropohjaisessa suoraohjausliikenteessä 86 invavarusteltua- ja 32 henkilöautoa, ylivuotoliikenteessä 40 invavarusteltua- ja 30 henkilöautoa sekä näiden yhdistelmä liikenteessä 62 invavarusteltua- ja 12 henkilöautoa. Ylivuotoliikenteellä tarkoitetaan ajovuoropohjaista suoraohjausliikennettä täydentävää liikennettä, jota liikennöidään tarjous-vastaus-perusteisesti. Ylivuotoajoneuvolle tarjotaan kuljetusta, jonka se voi ajaa. Hinnoittelu perustuu aikaan, matkaan ja lähtömaksuun, josta tarjouksessa on tarjottu alennusta prosentteina. Yhdistelmäliikenteessä (ns. hybridiliikenne) ajoneuvot ajavat päiväkorvausta lyhemmän ajovuoron ja toimivat muun ajan ylivuotoliikenteessä.

Helsingin Matkapalvelu on sitoutunut asiakasohjeessa toimittamaan auton viimeistään 40 minuuttia ennen toivottua lähtöaikaa. Asiakkaalle on ollut kaksi pikatilausmatkaa matkatyyppiä (vapaa-ajan- ja asiointimatkat, työ- ja opiskelumatkat) kohden. Pikatilausmatka tarkoittaa sitä, että kuljetus saapuu 15 minuutin kuluttua tilauksesta ja 40 minuutin kuluttua inva-autoa käyttävien henkilöiden osalta. Henkilöautojen saataavuus on parempi kuin inva-autojen.

Nyt päätetyssä hankinnassa kuljetuskapasiteettia hankitaan aiempaa enemmän. Tämä mahdollistaa tilausajan lyhentämisen 30 minuuttiin kaikkien matkojen osalta. Samoin on mahdollista lisätä vammaispuolustajain nojalla järjestettävien matkojen osalta pikatilausmatkoja jonkin verran.

Pikatilausmatkojen tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaille tarvittaessa saada kuljetus suhteellisen nopeasti. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, jossa jonkin tapahtuman tai tilaisuuden kesto on vaikea arvioida. Pikatilausmatkojen tarve riippuu asiakkaan elämäntilanteesta ja olosuhteista. Pikatilausmatkojen lukumäärää tuleekin voida säädellä joustavasti asiakkaan tarpeen mukaan. Vammaispuolustajissa tulee aina arvioida palvelua myös suhteessa henkilön tosiasiallisiin tarpeisiin.

Yhdenvertaisuutta arvioitaessa tulee arviointikriteeriksi ottaa julkinen joukkoliikenne Helsingissä. Helsingissä on erinomaisesti toimiva joukkoliikenne, jossa vuorovälit ovat keskusta-alueella lyhyet. Toisaalta Helsingissä on alueita, joilla julkisen liikenteen vuorovälit ovat suhteellisen pitkiä. Toinen kuljetuksen odotusaikaan vaikuttava tekijä on kuljetukseen kuuluvat mahdolliset vaihdot. Vaihtoyhteydet ja niiden odottaminen nostavat kuljetuksen odotusaikoja merkittävästi. Myös matkustusajankohta vaikuttaa kuljetuksen odotusaikojen pituuteen. Ruuhka-aikoina vuorovälit ovat lyhyet. Tyypillisesti joukkoliikenteen vuorovälit pidentyvät ilta- ja yöaikaan sekä viikonloppuisin.

Kuljetuspalvelumatkoissa kuljetus lähtee aina toivotusta lähtöosoitteesta ja asiakas kuljetetaan perille asiointikohteen luo. Matkoilla ei ole liikennevälineen tai linjan vaihdosta aiheutuvia odotusaikoja. Kuljetuspalvelun palvelutaso ylittää näiltä osin julkisen liikenteen palvelutason.

Pikatilausmatkojen lisääminen vaikuttaa alentavasti yhdistelyasteeseen ja sitä kautta kustannuksiin nostavasti. Pikatilausmatkojen lukumäärän nostaminen lisää autojen tarvetta. Inva-varusteltua autoa tarvitsevien henkilöiden osalta on hyvin vaikeaa taata autoa alle 30 minuuttia ennen toivottua lähtöaikaa autojen tosiasiallisen saatavuuden johdosta. Henkilöliikenteen lainsäädännön 1.7.2018 tapahtuvan muutoksen vaikutuksia kaluston saatavuuteen on vaikea arvioida.

Sosiaali- ja terveystoimiala mahdollistaa jatkossa vammaispalvelulain yksilöhuollon harkinnalla pikatilausmatkoista päättämisen 2-8 matkamäärään matkatyyppiä kohden. Kaikilla asiakkailla on aina vähintään kaksi yhdensuuntaista pikatilausmatkaa kuukaudessa. Sosiaalihuollon yksilöhuollon harkinnalla voidaan matkamäärä nostaa enintään kahdeksaan yhdensuuntaiseen matkaan kuukaudessa matkatyyppiä kohden. Tämä muutos lisää varsinkin hyvin aktiivista elämää elävien asiakkaiden osalta palvelun joustavuutta ja parantaa osallisuutta yhteiskuntaan.

Sosiaalihuoltolain mukaiset matkat ovat harkinnanvarainen määrärahasidonnainen etuus. Tyypillisesti sosiaalihuoltolain nojalla liikkumisen tukea myönnetään vähävaraisille ja pienituloisille ikäihmisille, joilla on vaikeuksia julkisen joukkoliikenteen käyttämisessä. Heidän elämäntilanteessaan on vammaispalvelulain nojalla palvelua saavien asiakkaihin verrattuna tyypillisesti vähemmän tarvetta ennalta ennakoimattomiin kuljetuksiin. Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettyjen matkojen osalta ei ole tarkoituksenmukaista lisätä pikatilausmatkoja kahdesta kuukausittaisesta yhdensuuntaisesta matkasta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

29.10.2018

Esitetty muutos lisää palvelun joustavuutta ja parantaa asiakkaiden osallisuutta.

Lisätiedot

Tuomas Päivinen, kuljetuspalvelupäällikkö, puhelin: 310 51991
tuomas.paivinen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 05.06.2018 § 151

HEL 2018-000862 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon valtuutettu Anna Vuorjoen toivomusponnosta koskien pikatilausmatkojen tarpeen arviointia:

”Kaupunginvaltuusto on 17.1.2018 edellyttänyt, että vammaisten henkilöiden ja ikäihmisten kuljetuspalveluja hankittaessa arvioidaan millainen määrä pikatilausmatkoja on tarpeen, jotta kuljetuspalvelua käyttävillä henkilöillä on vammattomiin verrattuna yhdenvertaiset mahdollisuudet työssäkäyntiin, opiskeluun, harrastamiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Yksilöhuollon kuljetuspalveluja järjestetään vaikeavammaisille henkilöille vammaispalvelulain (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380) 8.2 §:n sekä sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 23 §:n nojalla. Vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista on tarkemmat määräykset vammaispalveluasetuksessa (Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 18.9.1987/759).

Kuljetuspalvelut korvaavat julkista joukkoliikennettä henkilöille, jotka eivät voi ilman kohtuuttomia vaikeuksia käyttää julkista joukkoliikennettä. Palvelutasoa arvioidaan suhteessa joukkoliikenteen palvelutasoon, eikä kyse ole taksipalvelusta.

Vammaispalvelulain 8.2 §:n nojalla järjestetään kuljetuspalveluja vaikeavammaisille henkilöille, jotka eivät voi käyttää julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttomia vaikeuksia pitkäaikaisen vamman tai sairauden johdosta. Palvelu ei ole määrärahasidonnainen etuus, vaan se kuuluu ehdottoman järjestämisvelvollisuuden palveluihin. Työ- ja opiskelumatkoja tulee järjestää tarpeellinen määrä ja vähintään 18 yhden-suuntaista vapaa-ajan- ja asiointimatkaa kuukaudessa. Vammaispalvelulain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskun-

nan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Sosiaalihuoltolain 23 §:n nojalla liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi. Palvelu on määrärahasidonnainen etuus. Helsingissä on vuonna 2018 asiakkaille myönnetty kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Helsingissä on tällä hetkellä jokaisella asiakkaalla matkatyyppiä kohden kaksi pikatilausmatkaa. Pikatilausmatka tarkoittaa sitä, että kuljetus saapuu 15 minuutin kuluttua tilauksesta ja 45 minuutin kuluttua inva-autoa käyttävien henkilöiden osalta. Pikatilausmatkan tarkoitus on joustavoittaa palvelua ja mahdollistaa ennakoimattomien matkatilanteiden asianmukainen onnistuminen. Toisaalta pikatilausmatkan merkitys vähenee, kun tulevan hankinnan yhteydessä on tarkoitus muuttaa matkojen tilaamisen ja lähdön välistä aikaa. Tällä hetkellä matkat tulee tilata viimeistään 40 minuuttia ennen toivottua lähtöaikaa. Tämä aika on tarkoitus muuttaa kaikkien asiakkaiden osalta 30 minuuttiin.

Arvioitaessa vammattomien ja kuljetuspalvelun käyttäjien yhdenvertaisuutta tulee arviointikriteeriksi ottaa julkinen joukkoliikenne Helsingissä. Helsingissä on erinomaisesti toimiva joukkoliikenne, jossa vuorovälit ovat keskusta-alueella lyhyet. Toisaalta Helsingissä on alueita, joilla julkisen liikenteen vuorovälit ovat suhteellisen pitkiä. Vammaispalveluissa tulee aina arvioida palvelua myös suhteessa henkilön tosiasiallisiin tarpeisiin ja kokonaisvaltaiseen elämäntilanteeseen, kuten opintojen tai ammatillisten syiden asettamiin vaatimuksiin.

Pikatilausmatkojen lisääminen vaikuttaa alentavasti yhdistelyasteeseen ja sitä kautta kustannuksiin nostavasti. Pikatilausmatkojen lukumäärän nostaminen lisää autojen tarvetta. Inva-varusteltua autoa tarvitsevien henkilöiden osalta on hyvin vaikeaa taata autoa alle 30 minuuttia ennen toivottua lähtöaikaa autojen tosiasiallisen saatavuuden johdosta. Henkilöliikenteen lainsäädännön 1.7. tapahtuvan muutoksen vaikutuksia kaluston saatavuuteen on vaikea arvioida.

Lausuntonaan sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että vammaispalvelujen nojalla myönnettävien matkojen osalta mahdollistetaan jatkossa kokonaisvaltaisen elämäntilanteen mukaisesti yksilöllinen arvio tarvittavasta pikamatkojen määrästä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Esitetty muutos lisää palvelun joustavuutta ja parantaa asiakkaiden osallisuutta."

Käsittely

05.06.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Kuljetuspalvelupäällikkö Tuomas Päivinen oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Tuomas Tuure: Muutetaan lausunnon kolmanneksi viimeisen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia viimeinen lause muotoon: "Vammaispalveluissa tulee aina arvioida palvelua myös suhteessa henkilön tosiasiallisiin tarpeisiin ja kokonaisvaltaiseen elämäntilanteeseen, kuten opintojen tai ammatillisten syiden asettamiin vaatimuksiin."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen 1 yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Tuomas Tuure: Lisätään lausunnon toiseksi viimeisen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäiseen lauseeseen täsmennykseksi: "Tätä kustannusta ei kuitenkaan voida tarkkaan määritellä".

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Vastaehdotus 3:

Jäsen Tuomas Tuure: Korvataan lausunnon viimeinen kappale ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia muotoilulla: "Lausuntonaan sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että vammaispalvelujen nojalla myönnettävien matkojen osalta mahdollistetaan jatkossa kokonaisvaltaisen elämäntilanteen mukaisesti yksilöllinen arvio tarvittavasta pikamatkojen määrästä."

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

29.10.2018

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Tuomas Tuure): Lisätään lausunnon toiseksi viimeisen kappaleen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia ensimmäiseen lauseeseen täsmennykseksi: "Tätä kustannusta ei kuitenkaan voida tarkkaan määritellä".

Jaa-äännet: 7

Ahto Apajalahti, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Esa Olavi Lehtopuro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 6

Katju Aro, Sandra Hagman, Sakari Männikkö, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 7 - 6.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Tuomas Tuure): Korvataan lausunnon viimeinen kappale ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia muotoilulla: "Lausuntonaan sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että vammaispalvelujen nojalla myönnettävien matkojen osalta mahdollistetaan jatkossa kokonaisvaltaisen elämäntilanteen mukaisesti yksilöllinen arvio tarvittavasta pikamatkojen määrästä."

Jaa-äännet: 3

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 10

Ahto Apajalahti, Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Esa Olavi Lehtopuro, Sakari Männikkö, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Tuomas Tuuren vastaehdotuksen äänin 10 - 3.

22.05.2018 Pöydälle

Esittelijä

29.10.2018

Asia/17

vs. sosiaali- ja terveystoimen toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Tuomas Päivinen, kuljetuspalvelupäällikkö, puhelin: 310 51991
tuomas.paivinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566